

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
HADTUDOMÁNYI ÉS
HONVÉDTISZTKÉPZŐ KAR

Dr. Ujházi Lóránd

Vallási tényezők – szélsőségek – hatása a globális biztonságra

Keresztények biztonsági helyzete és a
vatikáni diplomácia

Vallás mint tényező?!

- „Amerikában csak Soros Györgynek van külön külpolitikája.” 80-as évek.
- „Oroszországban csak az Orosz Ortodox Egyháznak van külön külpolitikája.” 2012.

Vallás mint tényező?!

- **Henry Kissinger** Diplomácia – 1994
- Nemzetközi kapcsolatokkal foglalkozó tanulmány
- Tárgyszavai között nem szerepelt sem a vallás, sem az iszlám.
- **Madeleine Albright** tíz évvel később (**A hatalmas és a mindenható: Gondolatok Amerikáról, Istenről és a világ ügyeiről**). Közel felében a muszlimokról és az iszlámról van szó.

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
HATUDOMÁNYI ÉS
HONVÉDTISZTKÉPZŐ KAR

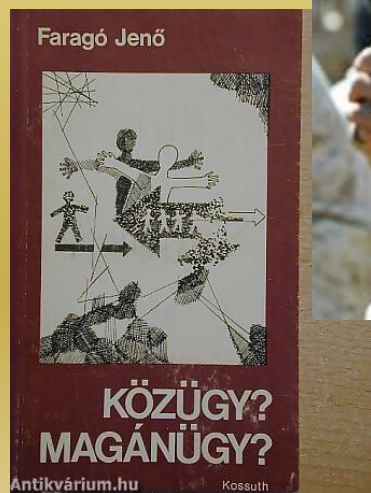
Vallás mint tényező?!

Vallási „potenciák”

- A vallási szélsőségek és a merényletek
- **Vallás – magánügy vagy közügy?**
- Sok nyugati országban visszakerült a közügyek közé.

Vallási potenciák?!

- Az ultrakonzervatív vallási ideológiák már a nyolcvanas években megjelentek.
- A politikára is hatással voltak.
- Iránban iszlám forradalom.
- Afganisztán szent háborút vívott a Szovjetunióval.
- Zsidó telepések költöztek be palesztin területekre.
- Az Egyesült Államokban színre lépett a **keresztény jobboldal**.
- Indiai hinduk és Srí Lanka-i buddhisták nacionalista politizálást folytattak.

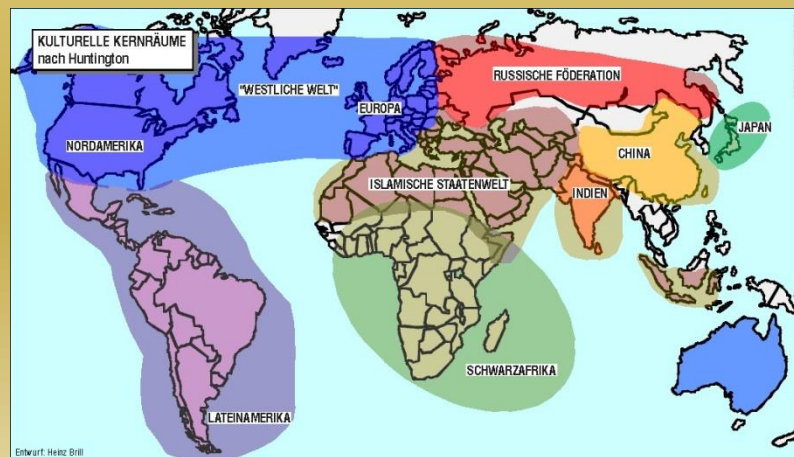
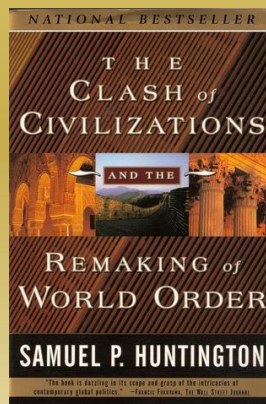

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
HATUDOMÁNYI ÉS
HONVÉDTISZTKÉPZŐ KAR

Vallási potenciák?!

- **Samuel P. Huntington**: A civilizációk összecsapása
- A **kulturális ellentéteket** jelöli meg a hidegháború utáni konfliktus gyökereként.
- A Nyugat és az iszlám világ összeütközésre van ítélve.

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM

HADTUDOMÁNYI ÉS
HONVÉDELMI TUDOMÁNYOK

Vallási tényezők

szélsőségek – hatása a globális biztonságra

- **Vallás – vallási szélsőség** /vallás fenomenológia kitekintés/
- A vallási szélsőségek jelentette **fenyegetettség** **helye és értéke a biztonsági dokumentumokban**
- Vallási közösségek védekező és önszerveződő képessége
- **A keresztények biztonsági helyzete**
- **A vatikáni diplomácia** ereje és retorikája
- Korszakváltás?

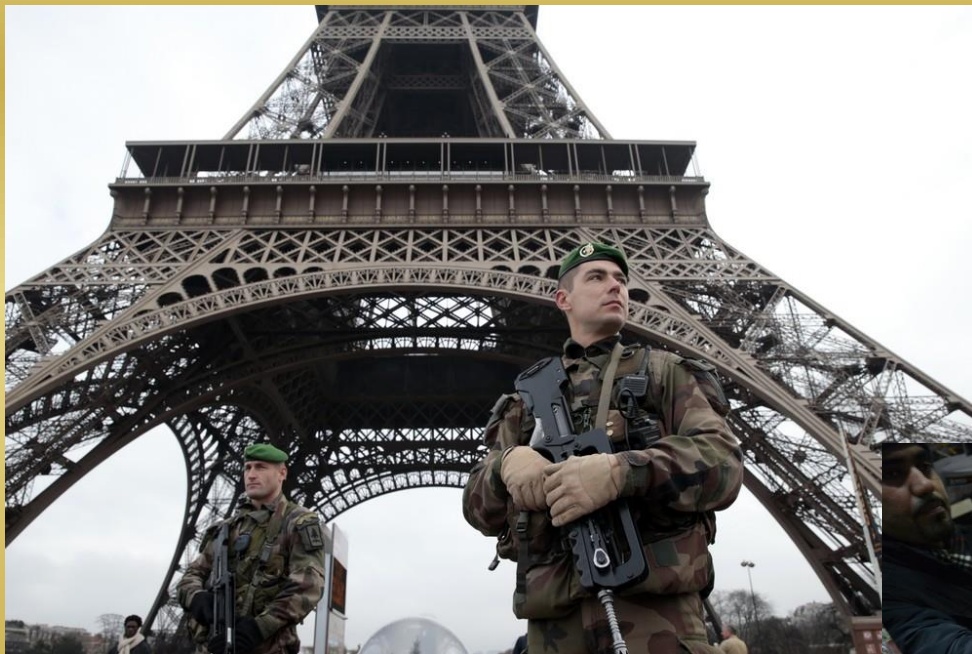

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM

HADTUDOMÁNYI ÉS
HONVÉDELMI KÉPZŐKÖZPONT

Vallási tényezők

– szélsőségek – hatása a globális biztonságra

Vallási tényezők

– szélsőségek – hatása a globális biztonságra

- A franciaországi események.
- **A vallási alapon szerveződő terrrorszervezetek kérdése nem új.**
- A **kiváltó ok** (karikatúra).
- Komplexebb megvilágításba került a **vallás- és a lelkiismereti szabadság** elvének, illetve a **vallási közösségek, szent helyeinek és szimbólumainak** a védelme.

A vallás meghatározása

- **Vallás:** jelentése nyilvánvalónak tűnik.
- **Nincs általánosan elfogadott meghatározása.**
„Szimbólumok meghatározott együttesét feltételezi, amely hódolatot és áhítatos borzadályt idéz elő, és olyan szertartásokhoz vagy ceremóniákhoz kapcsolódik, melyekben hívők közössége vesz részt.” (Giddens, 1993)

A vallás meghatározása

- **William James:** „a tény, hogy oly sok vallási forma létezik, amelyek egymástól oly különbözőek, elegendő annak bizonyítására, hogy a »vallás« szó nem tűr el valamely egyedülálló alapelvet vagy lényegi meghatározást, hanem sokkal inkább gyűjtőnévről van szó” (James, 1961)

A vallás meghatározása

- A vallás feltárása nem történhet csak
- a **teológia**,
- a **filozófia**,
- a **szociológia**,
- a **pszichológia** módszerével.
- Ha ezek közül bármelyiket egyedüli útként választjuk, egyoldalú képet kapunk a vallásról.
- A vallás **pusztán történeti elemzésével** nem jutunk túl az adatok áttekinthetetlen halmazán.

A vallás szerepe

- A szekularizáció és a modernizáció következtében a nyugati világ egyes területein a **klasszikus vallási közösségek** **érdekérvényesítő ereje és szerepe csökkent.**
- **Az egyének vallási identitása gyengült.**
- **A szélsőséges vallási eszmék éppen ezekben a szekularizált társadalmakban találnak újabb alanyokat.**

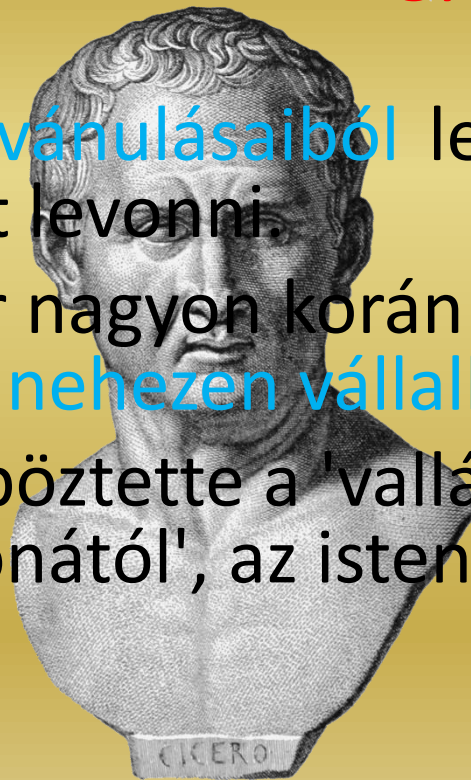
A vallás szerepe

- Csak részben igaz, hogy a vallás elveszti az egész társadalom számára érvényes világértelmező szerepét.
- A pluralizmus erősödésével általánossá válik a felekezeti sokszínűség, megszűnik az egyházaknak a vallást kizárólagosan képviselő szerepe is.

Vallási szélsőség

- Ahogy a vallás nem, vagy csak nehezen, úgy a vallási szélsőség sem, vagy csak nehezen definiálható.
- Inkább a **megnyilvánulásaiból** lehet messzemenő következtetéseket levonni.
- Arra azonban már nagyon korán rájöttek, hogy a vallásnak van egy **nehezen vállalható formája**.
- **Cicero** megkülönböztette a 'vallást', az istenek tiszteletét a 'babonától', az istenektől való rettegetől.
-

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
HADTUDOMÁNYI ÉS
HONVÉDELTSZÉKÉPZŐ KAR

Vallási szélsőség

Vallási szélsőség

- Fundamentalizmus:
 - A kifejezés latin eredetű, amely szó szerint az **alapokhoz való visszatérés eszméjét** jelenti.

Főként az **amerikai neoprotestáns irányzatokra alkalmazták a Biblia szó szerinti értelmezéséhez és tévedhetetlenségéhez való ragaszkodásuk miatt.**

Szélsőséges – fundamentalista

- A társadalom bevett normáitól eltérő,
- **szokatlan**
- **és szélsőséges nézetek.**
- A nyugati társadalmakban **nem magát a kereszténységet** tekintik szélsőségesnek, hanem konkrét **szélsőséges csoportokat, illetve személyeket.**

Vallási szélsőség

- A saját véleményhez való makacs és fanatikus ragaszkodás.
- **Mások véleményének megvetése,** lekicsinylése vagy figyelmen kívül hagyása.
- **Szigorú,** türelmetlen és durva viselkedés olyan helyzetben, amikor türelmességet és megértést kellene tanúsítani (olyan vallási előírások esetén, amelyek fokozatosságot igényelnek).

Vallási szélsőségek

- Olyan eszmék elfogadására kényszeríteni másokat, amelyekre az adott vallásban sem **találni kötelező érvényű** parancsolatot.
- Tilalmak kiterjesztése olyan dolgokra és esetekre, amelyek tiltottságára nincs kellő bizonyíték.

Fundamentalizmus

- Nyugati téves értelmezés: a fundamentalizmus magára az iszlám vallásra értendő. **Az iszlám mosódik össze a szélsőségességgel.**
- Ez az álláspont általában a külsőségek alapján ítél (szakáll, ruházkodás stb.).
- Az istentiszteleti formákat és az öltözködést az iszlám ugyanúgy szabályozza, mint a törvényalkotást és az államigazgatást.
- **(Igazából ezt minden vallás megteszi, de más az érvényesítő ereje.)**

Vallási kérdés a biztonsági dokumentumokban

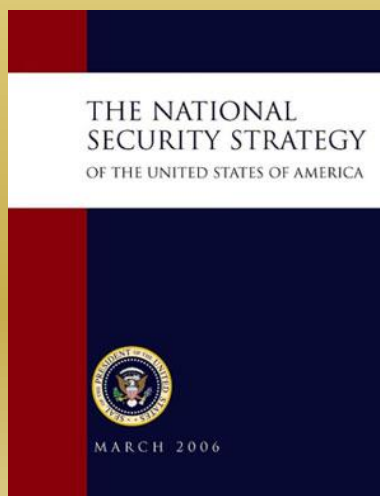
- **Nemzeti biztonsági stratégiák.**
- A stratégia **figyelembe veszi:**
 - a nemzeti érdekeket (demokratikus értékeket);
 - a biztonsági környezetet.
- **Meghatározza** azokat a célokat, feladatokat és eszközöket, amelyekkel az adott ország a nemzetközi politikai, biztonsági rendszerében érvényesíteni tudja érdekeit.

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
HADTUDOMÁNYI ÉS
HONVÉDTSISZTKEPZŐ KAR

Az USA nemzeti biztonsági stratégiája

- **2002.** A bevezetőben és a dokumentum elején (3. fejezet) szerepel a globális terrorizmussal szembeni fellépés.
- A vallási elemet több aspektusból is említi.

Az USA nemzeti biztonsági stratégiája

- **2006.** A stratégia összefoglalja a 2002 óta eltelt eredményeket és kihívásokat.
- A vallással kapcsolatban domináns elem a **vallásszabadság mint alapvető emberi jog biztosítása.**
- A vallási alapon szerveződő terrorszervezeteket is ebben a megvilágításban mutatja be.

Az USA nemzeti biztonsági stratégiája

- Nemzeti biztonsági stratégia. A **vallási szélsőséget a Közel-Kelet instabilitását előidéző egyik tényezőként** említi.
- Repression has fostered corruption, imbalanced or stagnant economies, political resentments, regional conflicts, and **religious extremism**. These maladies were all cloaked by an illusion of stability.

USA nemzeti biztonsági stratégiája

- **2010. Első fejezet** – rögtön a biztonsági kihívások számbavételénél megjelenik a vallási tényező.
- Az al-Kaidával kapcsolatban: vezetői nem vallási tekintélyek.
- A demokratikus értékrenddel és társadalommal nem fér össze a vallási szélsőség.

Európai biztonsági stratégia

- **2003.** A terrorizmus legutóbbi hulláma az egész világra kiterjed, és erőszakos vallásos szélsőséghez kötődik.
 - – Az Európai Tanács 2003. december 12-én fogadta el a *Biztonságos Európa egy jobb világban* címmel az európai biztonsági stratégiáját.
- **2010.** Nem szerepel.

A NATO stratégiai koncepciója

- A kihívások hierarchiájában megjelenik a vallási tényező.
- **1991** (Róma) – első helyen szerepel: instabilitás, **vallási-etnikai** konfliktusok
- **1999** (Washington) – a második helyre került vissza.
- kiszámíthatatlanság és instabilitás (regionális válság, vallási-etnikai konfliktusok)

A NATO stratégiai koncepciója

- 2002 (Prága)
- 2004 (Isztambul)
- 2006 (Riga) – a **terrorizmus vonatkozásában jelenik meg**
- 2006 (Átfogó Politikai Iránymutatás)
- Instabilitás (vallási-etnikai szembenállás) az első helyen.
- 2008 (Bukarest)
- 2009 (Nyilatkozat a Szövetség Biztonságáról)
- Terrorizmus és vallási szélsőségek

A walesi csúcs

- Az Iszlám Állam (IÁ) elleni küzdelemmel kapcsolatban a szervezet úgy döntött, hogy a szélsőségesek elleni harc nem a NATO égisze alatt fog zajlani.
- Tíz NATO-tagállam egy külön ideiglenes katonai koalíciót hozott létre az utóbbi hónapokban Irak északi és nyugati részén jelentős területeket elfoglaló és ott, illetve a szíriai polgárháború alatt korábban uralma alá hajtott területeken **„kalifátust” kikiáltó szunnita csoport ellen.**

A keresztények biztonsági helyzete

- A keresztények a világi különböző pontján **eltérő biztonsági körülmények** között élnek.
- Sok esetben a keresztény **hívek, lelkipásztorok és a keresztény szent helyek a kárvallottjai.**
- A keresztény felekezetek **nem tudnak egységesen fellépni.**
- A hívők életében a helyi vallási vezetőik befolyása meghatározóbb.

Közel-Kelet

- Az „arab tavasz” a keresztények számára nem hozta meg azokat a szabadságjogokat, amelyeket a változásoktól vártak.

Közel-Kelet

- **Közel-keleti Egyházak Tanácsa** –
érdekérvényesítő ereje alacsony.
- Helyi teológusai az iszlámról eltérő álláspontot képviselnek, mint a nyugati teológusok.
- **Habib Malik** libanoni római katolikus professzor: **nem létezik mérsékelt iszlamizmus.**
- „A nyugati világ országaiban vagy Washingtonban akadnak, akik hisznek a mérsékelt iszlám létezésében.”

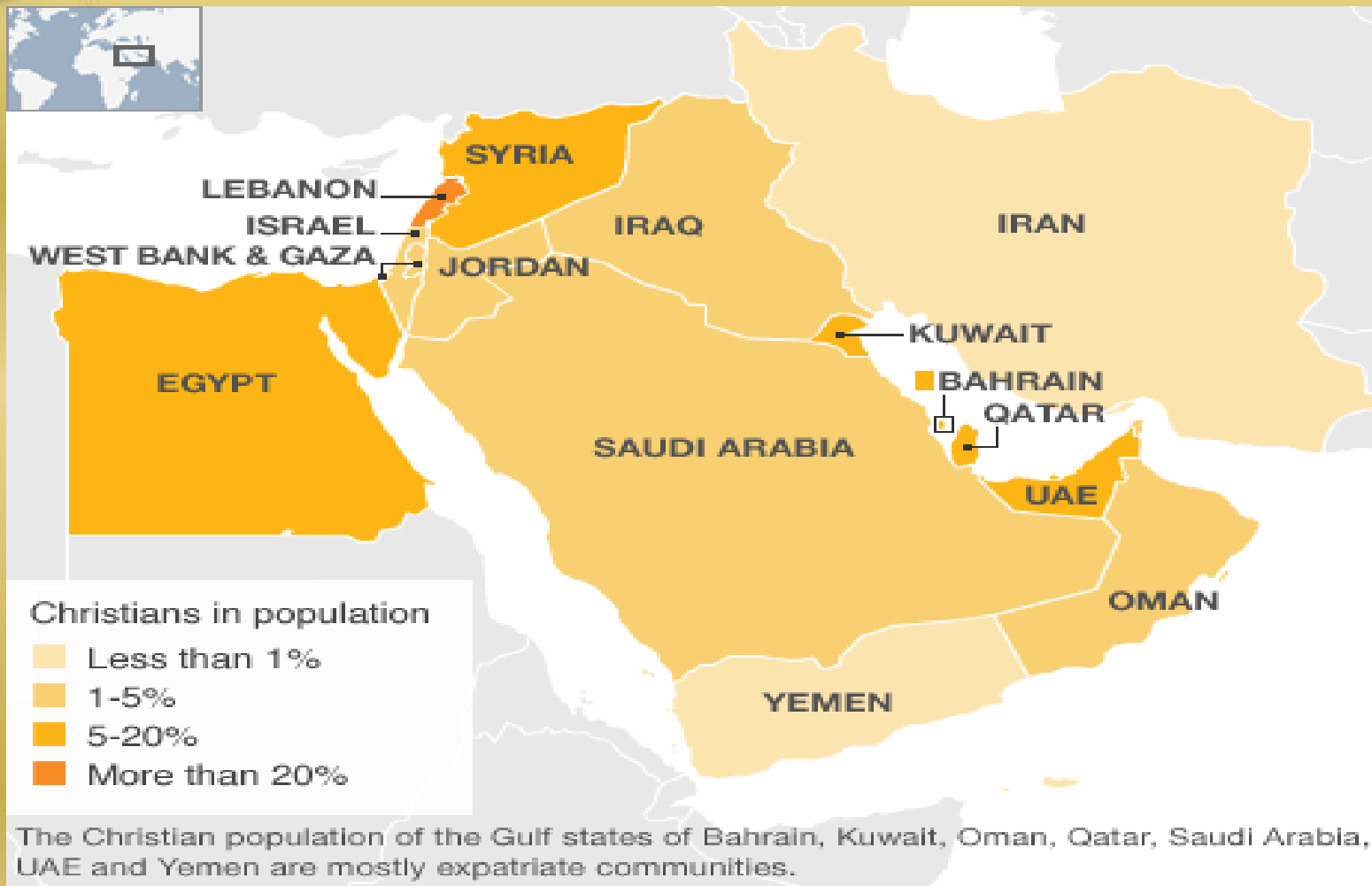
NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
HADTUDOMÁNYI ÉS
HONVÉDTISZTKÉPZŐ KAR

Közel-Kelet

Közel-Kelet

Közel-Kelet

- **Irak, Egyiptom, Szíria lakosságának a múlt században még jelentős részét tették ki keresztények.**
- **Mára 5 százalék az arányuk.**
- **Ez az állandó másodosztályú állampolgári lét, az elemi biztonság hiánya miatt van.**

Egyiptom

- Az egyiptomi 85 milliós lakosság **6–15 százaléka keresztény** (kopt).
- A **hatóságok** a közelmúltig megkeserítették az életüket.
- A diplomokon végzett felújítási munkához is elnöki engedély kellett.
- **Komolyabb támadásokat csak a nyolcvanas évek végétől hajtottak végre.** Az arab tavasz helyi eseményei előtt a koptok elleni akciók erősödni látszottak, számos fegyveres merényletet és bombarobbantást követtek el ellenük.
- Az iszlám hitre áttérést a törvény könnyen lehetővé tette, a keresztény hitre térést akadályozták.
- Az egyiptomi muszlimok nagy része támogatta a halálbüntetést azok számára, akik elhagyják az iszlámot.
- **A helyzeten az „arab tavasz” sem változtatott.**
- Mohamed Morsi elnök, a Muszlim Testvériség tagja és Egyiptom irányítását az iszlamista erők vették át.
- Az „arab tavasz” óta tovább folynak a véres akciók a koptok ellen.

Egyiptom

- A **Vatikán** még mindig **nyitott a politikai vezetéssel való párbeszédre**, de a helyi, nem katolikus egyházi vezetők részéről ez kevésbé tapasztalható.
- Az sem okozhat meglepetést, hogy a keresztény közösségek akár olyan **„világi” diktátort is támogatnak**, aki védelmet ígér a muszlim többséggel szemben.

Szíria

- Szíriában még nem lehet látni pontosan, hogy a polgárháborút követően **milyen erők kerülnek majd hatalomra.**
- A jelenlegi polgárháborúnak **keresztény negyedek és istentiszteleti helyek, köztük műemlékek is áldozatul estek.**
- Szíria a Közel-Kelet országai között még mindig az egyik legszabadabb országnak számított.
- **Állami rendelkezések szintjén, szemben a térség más iszlám többségű országával, nem érzékeltették a keresztények másodrangúságát.**
- Nem kellett a személyi igazolványban és más dokumentumokban feltüntetni a keresztény felekezetekhez való tartozást, és a keresztény hitre való áttérést sem tiltották állami szinten.

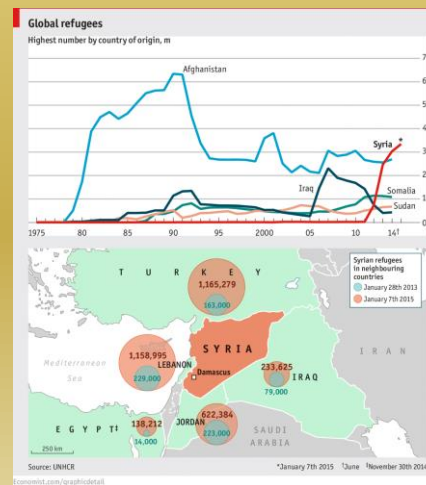
Szíria

- A szíriai keresztények könnyen kerülhetnek abba a helyzetbe, amelybe 2003 óta **az iraki hittestvéreik jutottak.**
- Irakban 2000 körül egymillió-háromszázezer keresztény élt, és a számuk néhány év alatt kevesebb mint négyszázezerre csökkent.
- **A fő irány Libanon, Örményország és Európa egyes országai.**

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
HATUDOMÁNYI ÉS
HONVÉDTISZTKÉPZŐ KAR

Szíria

Irak

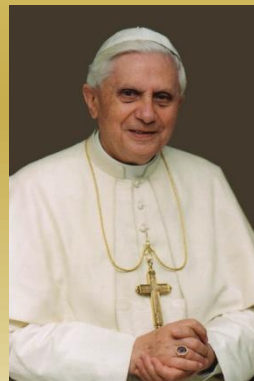
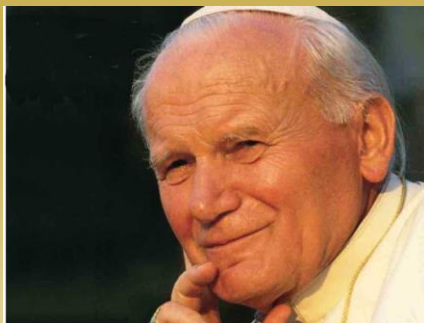
- Irakban a keresztények elleni erőszak a második iraki háború után erősödött meg.
- Az iraki muzulmánok a helyi keresztényeket a „megszállók” kollaboránsának tekintik.

Irak, keresztények, ISIS

- Az ISIS eredeti célja a kalifátus létrehozása Irak szunnita többségű területein, majd bekapcsolódva a szíriai polgárháborúba ezt a törekvését Szíria szintén szunniták lakta területeire is kiterjesztette.
- **Az első iraki háború** kapcsán napvilágot látott egyházi nyilatkozatok érdekes disszonanciát mutatnak.
- **1991-ben** II. János Pál pápa élesen ellenezte az öbölháborút, és nyilvánosan fellépett a George H. W. Bush térségi politikája ellen.
- **2003-ban** hasonlóképpen elvetette a katonai fellépés lehetőségét. A pápa több fórumon is fellépett az amerikai katonai szerepvállalással szemben. 2003. január 13-án a diplomáciai testületek képviselőinek mondott beszédében reflektált a háborús helyzetre.

Irak, keresztények, ISIS

- **XVI. Benedek** lényegében elődje iraki politikáját követte. Gyakorta került elő programjában az egyes eseményeken az iraki keresztényekért és az iraki békéért való imafelhívás.
- **Ferenc pápa** felhívta a figyelmét Ban Ki Moon ENSZ-főtitkárnak, hogy az erőszak megállítása érdekében az ENSZ-nek konkrét lépéseket kell foganatosítania.
- **Silvano Maria Tomasi** érsek, a Szentszék ENSZ-hez delegált állandó megfigyelője azt mondta, hogy a jelenlegi iraki helyzetben **szükséges a fegyveres beavatkozás.**

ISIS, Irak, keresztények

Kína

- A „pártállam” az elmúlt években engedményeket tett a „keresztény” vallás irányába, **és alkotmányos elvé tette a szabad vallásgyakorlást**, a keresztény felekezeteknek mégis mind a mai napig megvan az **állam által elismert hivatalos és el nem ismert földalatti „szárnya”**.

Kína

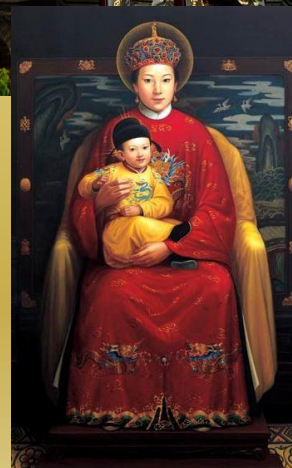

- **A Szentszék évek óta azt hangsúlyozza, hogy a kivárára alapoz, de ez a „propaganda” mára kifulladt, és a helyi katolikusok úgy érzik, hogy nem számíthatnak támogatásra.**
- **A vatikáni érdekérvényesítés Kínával szemben nem tud olyan eredményes lenni, amely miatt érdemes lenne veszélyeztetni több millió ember biztonságát.**
- **A kínai katolikusok közötti hangulatkeltés inkább ártana az egész közösségnek, nem is beszélve arról, hogy a kínai hatóságok minden szervezkedést csírájában elfojtanának.**
- **A „hivatalosan el nem ismert” keresztény felekezetek közös fellépésének keretében petíciót intéztek az Országos Népi Gyűlés elnökéhez, amelyben kérték az egyházak tevékenységének beszüntetését célzó intézkedések leállítását.**

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
HATUDOMÁNYI ÉS
HONVÉDTISZTKÉPZŐ KAR

Kína

Észak-Korea

- Egyes felmérések szerint 200 000 keresztény él Észak-Koreában, akiket az állam **ellenségének** tekint.
- Az észak-koreai **kormányzat azt feltételezi**, hogy a keresztények **állandó kapcsolatban állnak a nyugati hatalmakkal**, és ez biztonsági kihívást jelent az ország számára.
- Ezért rendszeresek a kínzások, a kivégzések és az embertelen kísérletek, illetve a fogolytáborokban számos keresztényt tartanak őrizet alatt.

Pakisztán és India

- **Pakisztán a keresztényekre nézve az egyik legveszélyesebb terület.**
- **Szélsőséges iszlám csoportok tevékenysége.**
- A „blaszfémia”-törvény következtében szinte bárkit bármikor perbe lehet fogni istenkáromlás miatt.
- A templomok ellen elkövetett akciók is gyakoriak.
- Az Oszama bin Laden halála következtében kirobbant erőszakos cselekmények után a **Vatikán a már megszokott vallásközi párbeszédet és a megbékélést hangoztatta.**
- A Vatikán tisztában van azzal, hogy a mozgástere szűk, és nem akarja sem a keresztények kedélyeit borzolni, sem az iszlám közösségek további erőszakosságát kiváltani.

Afrikai kereszténység

- **Líbiában**, ahol valamikor a keresztények alkották az ország lakosságának nagyobbik részét, napjainkban mindössze 35 százalékos a keresztények aránya.
- Nem hozott változást az „arab tavasz”.
- Moammer Kadhafi likvidálása után nem sokkal megalakult a **Reform és Fejlődés Pártja**, amely elkötelezte magát az **iszlám törvénykezés mellett**.

Afrikai keresztények

- **Észak-Szudánban:** a kettéválás óta a keresztényeket ért atrocitások megszorodtak, és az állami hivatalok is hoznak keresztényeket hátrányosan érintő intézkedéseket.
- **Nigériában:** 2011 karácsonyán három nigériai keresztény templomban történt merénylet, majd alig egy évvel később egy katonai támaszpont kápolnájában a szentmise után robbantottak.
- **Kenya:** 2012. július elején szentmise alatt megtámadták Garissa város katolikus katedrálisát.

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
HADTUDOMÁNYI ÉS
HONVÉDTISZTKÉPZŐ KÖZPONT

Afrikai keresztények

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
HADTUDOMÁNYI ÉS
HONVÉDELMI KÖZVETÉSI KÖZPONT

A vatikáni mozgástér

- Pápai megnyilatkozások
- Dokumentumok
- Pápai beszédek, üzenetek
- Pápalátogatások
- Szentszéki megnyilatkozások
- Pápai követek
- Rendkívüli követek
- Pápai hivatalok
- Segélyszervezetek
- Egyéb diplomáciai lépések

Pápai dokumentumok

- **XVI. Benedek** 2012. szeptember 14-én Bejrút közelében aláírta az ***Ecclesia in Medio Oriente*** kezdetű szinódus utáni apostoli buzdítását.
- Általános társadalmi nehézségekkel foglalkozik:
 - az elvándorlás,
 - a vallásközi párbeszéd,
 - az ökumené.

Pápalátogatások

- XVI. Benedek 2006-ban Törökországot,
- 2009-ben a „Szentföldet”, Jordániát, Izraelt és a palesztin területeket,
- 2010-ben Ciprust,
- 2012-ben pedig Libanont kereste fel. A vatikáni retorikán az látszik, hogy a **Szentszék** a **keresztények egységesítő erejeként** akar megjelenni.

A vatikáni diplomácia célja

- **A cél:** nemcsak a térségben élő keresztények helyzetének javítása.
- Annak megakadályozása, hogy a közösségek vagy egyes csoportjaik radikalizálódjanak, és akár „jogos önvédelem” címszó alatt olyan eszközökhöz nyúljanak, amelyek a helyzetet még inkább elmérgesítik.
- Nagy a veszélye annak is, hogy a keresztények a kisebbségi lét, illetve az egyre szűkülő jogi lehetőségek következtében olyan radikálisabb szárnyat támogatnak, amelyben érdekeik képviselőjét látják.

Egyre erősödő vatikáni állásfoglalás

- A Katolikus Egyház retorikájában **kettősség** figyelhető meg.
- Az **egyház központi megnyilvánulásai** a keresztények érdekeinek védelme, illetve fékező erő.
- **Helyi egyházi vezetők**, akik a konfliktusokat személyesen is látják, a vatikáni üzenetknél erőteljesebb hangot ütnek meg.

Vatikáni diplomácia

- **Szíria:** Damaszkuszban nagykövetsége, „nunciatúrája” van, amelynek jelenlegi vezetője Mario Zenari apostoli nuncius.
- A nuncius több alkalommal adott hiteles képet a helyi keresztényeket ért atrocitásokról.
- 2001 májusában II. János Pál is járt Szíriában, amelynek során látogatást tett az elnöknél, és találkozott az ortodox egyházak vezetőivel.
- Szíriának ugyancsak van a Szentszékhez akkreditált nagykövete Rómában.

Vatikáni diplomácia

- Ferenc pápa 2013. április 23-án **nyilatkozatot adott ki**, amelyben elítélte az emberrablásokat, és kérte a szíriai polgárháború békés tárgyalások útján történő rendezését.
- Pontifikátusának első lépései közé tartozott, hogy **tájékozódott a szíriai helyzetről**.
- Április 19-én találkozott III. Ignatius Yosseph Yonan szír katolikus pátriárkával, előző nap pedig III. Gregorios Laham damaszkuszi melkita pátriárkával tárgyalt.

Vatikáni diplomácia

- **Irak:** XVI. Benedek sérelmezte, hogy a helyi hatóságok nem tesznek meg mindent a keresztény szent helyek és egyházi vezetők védelmének érdekében.
- A Vatikán a szélsőséges szervezetek által végrehajtott emberrablásokra – köztük Paulos Faradzs Rahho püspök –, merényletekre, templomrombolásra **visszafogottan reagált.**
- A templomok ellen elkövetett terrortámadások után a Szentszék azzal próbálta tompítani a kialakult helyzetet, hogy a **megrongált bagdadi templomot igyekezett mihamarabb helyreállítani, és a felszentelésre magas rangú vatikáni képviselőt küldött.**

Összefoglalás

- A vallás, a vallási szélsőségek hatása a biztonság tekintetében **mindig is jelen volt.**
- Az elmúlt években tovább nőtt a vallási indíttatású szervezetek és szélsőségek szerepe. **Ez a következő években sem lesz másképp.**
- A keresztény közösségek fenyegetettségére vonatkozóan **nemcsak a nagyobb térségek, hanem a kisebb régiók vagy az országok között is nagy a különbség.**
-

Összefoglalás

- Egyes közel-keleti vagy afrikai országban a **jogalkotás és a közigazgatás** hátrányosan megkülönbözteti a keresztény közösségeket. Ez bátorítóan hathat a szélsőséges vallási szervezetekre.
- A hatalomra jutó politikai erő befolyásolja majd a keresztények életét is.

Összefoglalás

- A **szentszéki retorikában** továbbra is megmaradnak a hivatalos látogatások, körlevelek, üzenetek stb.
- A Vatikánnak ezt a **visszafogott politikáját** azonban nem lehet felróni, hiszen figyelembe kell vennie, hogy szűk mozgástérrel rendelkezik, és több millió keresztény biztonságáért felel.
- A különböző térségek keresztényei azonban megosztottak, és eltérő erővel és módszerrel lépnek fel.
- A radikalizálódási fogékonyság és a konfliktus kezelésének módjai ezért jelentősen eltérnek.
- A **helyi és saját vallási vezetők** szerepe várhatóan tovább fog növekedni.

Köszönöm a figyelmet!

